TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ
YAYINLARI

Birinci Milli Diş Tababeti Kurultayı

İLTER UZEL

BİRİNCİ MİLLİ DİŞ TABABETİ KURULTAYI

Prof. Dr. İlter UZEL

BİRİNCİ MİLLİ DİŞ TABABETİ KURULTAYI

(1-5 Kasım 1932 İSTANBUL)

Prof. Dr. İlter UZEL
Ç.Ü. Tıp ve Diş Hekimliği Fakülteleri Öğretim Üyesi

ÖNSÖZ

Bir üyesi olmakla her zaman gurur duyduğumuz dişhekimliği mesleğinin Türkiye'deki tarihinin sayfaları arasında dolaşmak çok farklı duygular yaşatıyor.

Yoktan var edilen bir ülkenin ilk on yılında mesleğimizin bulunduğu çizgiyi ve meslek atalarımızın değer yargılarını, bilime bakış açılarını, projelerini, halkımızın ağız-diş sağlığına verdikleri önemi ve mesleğimizi "esnaflıktan" onurlu bir hekimlik düzeyine çıkarma çabalarını okumak, öncelikle hayranlık ve sonra sınırsız bir şükran duygusu yaratıyor.

Birinci Milli Diş Tababeti Kurultayı, hem bilime susamış bir mesleğin bilimle bütünleşme çabalarını, hem de aldığı kararlarla dişhekimlerinin, tarihlerinin ilk yıllarından beri halkımızın ağız-diş sağlığı düzeyini yükseltme gayretlerini gözler önüne seriyor.

Tarihçiler, tarihi, belgelere dayalı olarak yazarlarsa işte böyle tadına doyulmaz eserler ortaya çıkıyor.

Bu kitap Türk Dişhekimliği Tarihi'nin en önemli belgelerinden birisi olacaktır.

Şimdi artık mesleğimiz hakkında daha fazla şey biliyor ve dişhekimi olmakla duyduğumuz gururu hakettiğimize inanıyorum.

Meslek Tarihçimiz Prof. Dr. İlter UZEL'e bizlere kazandırdığı bu eser için mesleğim adına şükranlarımı sunuyorum

Prof. Dr. Onur ŞENGÜN
Türk Dişhekimleri Birliği
Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ GENEL BAŞKANI
PROF.DR.ONUR ŞENGÜN'ün ÖNSÖZÜ.....III

GİRİŞ 1

KURULTAY KATILIMCILARI 3

KURULTAY PROGRAMI 4

AÇILIŞ OTURUMU 4

AÇILIŞ TÖRENİNDEKİ KONUŞMALAR.....8

-Onursal Başkan Prof. Dr.Nureddin Ali (Berkol)'un
Açış Konuşması.....8

-Prof.Dr.Mustafa Hakkı (Nalçacı) nın Konuşması 10

-Prof.Dr.Dt.Kazım Esat (Devrim)'in Konuşması.....11

-Başkan Vekili Prof.Dr.Dt.Ziya Cemal (Büyükaksoy) un
Konuşması 14

-Başkan Vekili Dt.Feyzullah Rasih (Doğruer)'in
Konuşması 17

SONUÇ.....28

EKLER.....35

GİRİŞ

1922 yılında kurulan ve ilk başkanlığını Muallim Hüseyin Talat'ın yaptığı "Müslüman Diş Tabipleri Mezunlar ve Talebe Cemiyeti" sonradan "Türk Diş Tabipleri Cemiyeti" adını almıştı. Cemiyet kurs ve konferanslar düzenleme yanında ilk Türkçe bilimsel dergi olan "Türk Diş Tabipleri Cemiyeti Mecmuası-1925" nı yılında yayımlamaya başlamış; öğrencilere ders notları hazırlamış ve nihayet 1-5 Kasım 1932 de İstanbul'da ilk ulusal diş hekimliği kongresi olan **"Birinci Milli Diş Tababeti Kurultayı"** nı toplamayı başarmıştı.

Türk diş hekimliği tarihindeki bu ilk geniş kapsamlı bilimsel toplantının Genel Başkanlığı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr.Refik (Saydam)(1881-1944); Koruyucu Başkanlığını (Hami Reis) Maarif Vekili Dr.Reşit Galip yapmıştı (Resim:1, Resim:2). "Darülfünun Emini- Rektör" Prof. (Müderris) Dr. Nurettin Ali (Berkol) ile "Emin Vekili" Müderris Mustafa Hakkı (Nalçacı) ile Aydın Mebusu Dr.Mazhar (Müfit Kansu?) da "Onursal Başkan" (Fahri Reis) olmuşlardı (1).

Birinci Milli Diş Tabâbeti Kurultayı'nın düzenleme kurulu başkanlığını Diş Hekimliği Okulu'ndan Prof.Dr.Dt.Kazım Esat (Devrim) (1885-1951) yürütmüştü (Resim:3). Kongrenin düzenlenmesinde görev alan diğer üyeler şunlardı (Resim:4, Resim:5, Resim:6):

(1) Birinci Milli Dişhabeti Kurultayı, Soyadı Kanunu'dan önce yapıldığından katılanlardan belirleyebildiğimizin soyadları yazılmıştır.

Başkan	:	Prof.DrKazım Esat (Devrim)
Başkan Yardımcıları	:	Dr.Ziya Cemal (Büyükaksoy)
		Dt.Feyzullah Rasih (Doğruer)
Genel Sekreter	:	Dt.Orhan Aptullah (Okyay)
Sekreterler	:	Dt.Mehmet Rıza (Oktay)
		Dt.Ali Sarım Bey
Sayman	:	Dt.Mehmet Rifat Bey
Düzenleme Kurulu	:	Dt.Osman Burhanettin (Borhan) (Başkan)
		Dt.Cemil Niyazi Bey
		Dt.Galip Abdi (Rona)
		Dt.Halil İlyas Bey
		Dt.İsmail Şevket (Tagay)
		Dt.Markar Bey
		Dt.Mehmet Muammer Bey
		Dt.Nihat (Berk?)
		Dt.Suat İsmail (Gürkan)
		Dt.Ruhi Vamık Bey
		Dt.Reşat Methi Bey
		Dt.Kaymakam (Yarbay)
		Şemsettin (Çamoğlu)

KURULTAY KATILIMCILARI:

Birinci Milli Diş Tababeti Kurultayı ulusal düzeyde gerçekleşmiş ve kayıtlara göre ülke dışından katılan olmamıştı. En çok katılım 106 diş hekimi ile İstanbul'dan olmuş, bunu altı diş hekimi ile Ankara, dört diş hekimi ile İzmir ve Adana izlemiş, Eskişehir'den, Kastamonu ve Samsun'dan 2 ve diğer 15 kentten de birer diş hekimi katılmıştı. (Bkz. Tablo).Okulda okuyan üç Bulgar öğrenci toplantıya katılmamış ancak çok anlamlı bir telgraf çekmişlerdi (Bkz. EKLER).

1.Milli Diştababeti Kurultayına Katılan Dişhekimlerinin Kentlere Göre Dağılımı

Kent	Katılan Dişhekimi Sayısı	Kent	Katılan Dişhekimi Sayısı
Adana	4	İstanbul	106
Adapazarı	1	İzmir	4
Ankara	6		
Balıkesir	1		
Burdur		Kastamonu	2
Çanakkale	1	Kemalpaşa	1
Edirne	1		
		Konya	1
Edremit	1		
Ereğli (Konya)	1	Kozan	1
Eskişehir	3	Samsun	2
İnebolu	1	Trabzon	1

KURULTAY PROGRAMI

Bilimsel oturumların yer aldığı program incelendiğinde konuların sosyal ve bilimsel diş hekimliğiyle ilgili olduğu ve titizlikle seçildiği görülür. İstanbul Üniversitesi (Darülfünûn) Konferans Salonu'nda toplanan kongrede düzenlenen tek sergi Gülhane Askeri Tatbikat Mektebi'nden getirilen diş mulajları olmuştur (2).

AÇILIŞ OTURUMU

Kurultay'ın açılış oturumu 1 Kasım 1932 Salı günü, Saat:14.00 İstanbul Üniversitesi Konferans Salonu'nda yapılmıştı. Önemli konuşmaların yapıldığı açılış oturumu programı şöyle idi:

Başkan: Prof.Dr.Dt.Kasım Esat (Devrim)
Vali Muhittin Beyefendi'nin İstanbul halkı adına konuşması
Rektör Dr.Nurettin Ali (Berkol)'un konuşması
Rektör Vekili Mustafa Hakkı (Nalçacı)'nın konuşması
Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim)'in konuşması
Prof.Dr.Ziya Cemal (Büyükaksoy)'un konuşması
Dt.Feyzullah Rasih (Doğruer)'in konuşması
Genel Yazman tarafından gelen mesajların okunması.

(*) Bu mulajlardan kalan birkaç örnek kalan GATA Müzesi'nde saklanmaktadır.

Daha sonra bilimsel oturumlara geçilmiş, bilimsel programda bildiriler ve raporlar sunulmuş ve son günde bir pratik demonstrasyon oturumu yapılmıştı (3).

BİLİMSEL PROGRAM

II.Oturum (Raporlar)

2 Kasım 1932 Çarşamba,

Saat: 10.00 - Diş Hekimliği Okulu

Başkan: Dt.Feyzullah Rasih

Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim): Okullarda Diş Bakımı

Dt.Suat İsmail (Gürkan): Birincil Dentisyon Arızaları

III.Oturum (Tebliğler)

2 Kasım1932 Çarşamba,

Saat: 10.00 - Diş Hekimliği Okulu

Başkan: Prof.Dr.Dt.Kazım Esat (Devrim)

Prof.Dr.Kadri Raşit Paşa: Diş Abseleri ile Hemoglobin Arasındaki İlişki.

Dt.Şemsettin (Çamoğlu): Nadir Rastlanan Bir Kist Foliküler Olgusu.

Dr.Nuri Fehmi Beyefendi: Göz Hastalıkları ile Diş Hastalıkları Arasındaki İlişkiler.

Dt.Feyzullah (Doğruer): Çene ve Yüz Protezine Ait Bir Olgu.

Prof.V.Dr.Ziya Cemal (Büyükaksoy): Hemofili ve Hemojeni.

Dt.M.Rıza Beyefendi: Çene Kemiği İçinde Gizli Kalan Kaninlere Ait Yeni Bir Teori.

Dt.Markar Beyefendi: Kök Nekrozları Olgusunda Ampütasyon.

IV.Oturum (Raporlar)

3 Kasım1932 Perşembe,

Saat: 10.00 - Diş Hekimliği Okulu

Başkan: Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim)

Prof. V.Dr.Ziya Cemal (Büyükaksoy): Ağız ve Diş Koruma.

Dt.Galip Abdi (Rona): Diş Radyografilerinin Açıklanması.

(3) Bildiri başlıkları günümüz Türkçesiyle sadeleştirilmiştir.

V.Oturum (Tebliğler)

3 Kasım 1932,

Saat: 14.00 - Diş Hekimliği Okulu

Başkan: Prof.Dr.V.Ziya Cemal (Büyükaksoy)

Dr.Ziya Nuri Paşa: Kulakla Diş İlişkileri.

Prof.agr.Dr.Kazım İsmail (Gürkan): Diş ve Kanser.

Dt.Feyzullah (Doğruer): Nadir Rastlanan Bir Kapanış.

Dr.Ali Rıza Beyefendi: Cilt ile Diş İlişkileri.

Dt.Orhan Aptullah (Okyay): İki Kanatlı Alt Kesiciler.

Dr.Abmelek Beyefendi: Üç Olgu

Dt.Halil İlyas Beyefendi: Lehimsiz Kuron Sisteminde Yeni Bir Yöntemim.

VI.Oturum (Raporlar)

5 Kasım 1932 Perşembe,

Saat: 10.00 - Diş Hekimliği Okulu

Başkan: Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim)

Dt.İsmail Şevket (Tagay): Kaynağını Dişten Alan İltihabi Olaylarla Sebep Dişin Acil Çekimi.

Dt.Orhan Aptullah (Okyay): Sabit Köprülerin Yapım ve Tatbikinde Kullanılan Genel Kurallar.

VII.Oturum (Tebliğler)

5 Kasım 1932,

Saat: 14.00 - Diş Hekimliği Okulu

Başkan: Prof.Agr.Dr.Osman Cevdet Beyefendi: Diş Tababetinde Fizik Tedavi Araçları

Dr.Taptas Beyefendi: Odontogen Kist Ameliyatı.

Dr.İlyas Salih Beyefendi: Sinüzit.

Dt.Halil İlyas Beyefendi: Kaynağını Dişten Alan Bazı Baş, Kulak, Boğaz ve Burun Ağrıları

Dt.Suat İsmail (Gürkan): Küçük Azılarda Rezeksiyon.

Dt.Markar Beyefendi: Altın Diş Levhalarını Hazırlama Yöntemi.

Dt.Reşat Meth Beyefendi: Diyabetik Bir Hastada Ölümle Sonuçlanan

Bir Diş-Alveol Bağı İltihabı Olgusu.

VIII.Oturum (Pratik Uygulamalar)

6 Kasım 1932,
Saat 10:00 · Diş Hekimliği Okulu
Pratik Demonstrasyonlar Günü

Protez Demonstrasyonları
Dt.Halil İlyas Beyefendi: (Anfide) Yeni Kuron Sistemim.
Dt.Orhan Aptullah (Okyay): (Büyük sınıfta) Kapanış Almak ve "Stabiloccluseur".

Klinik Demostrasyonları
Dt.İsmail Şevket (Tagay): Ekstraksiyon Şirürjikal.
Dt.Suat İsmail (Gürkan): Rejyonel Anesteziler.
Dt.Mehmet Rıza Beyefendi: Rezeksiyon Apikal.

Röntgen Demonstrasyonları
Dt.Galip Abdi (Rona): (Röntgen Kliniğinde)

IX.Oturum (Tebliğler)

Başkan: Prof.V.Ziya Cemal (Büyükaksoy)
Dr.Nuri Orhan Beyefendi: Ağız ve Diş Mikropları.
Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim): Diş Absesi ve Tifonun Aynı Zamanda Başlamasına Ait Bir Olgu.
Dt.Cemil Niyazi Beyefendi: Piyorede Ademi Tardit ve Ademi Taharrüş Esası Üzerine Müstenit Bir Yeni Cihaz.
Dt.Şemsettin (Çamoğlu): Harpte Oluşan Bir Çene Kırığı Vakası.

Bu son oturumda, katılımcıların varsa yazılı önerileri alınmış ve toplantı Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim)'in konuşmasıyla kapanmıştır.

AÇILIŞ TÖRENİNDEKİ KONUŞMALAR

Gerek üniversite yöneticileri gerekse akademisyen dişhekimlerinin önemli tespitlerde bulundukları Birinci Milli Diştababeti Kurultayı'nda yapılan açılış konuşmaları çok önemlidir. Bu tespitlere sonuç bölümünde tekrar yer verilecektir. Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim)'in başkanlığındaki bu oturum Prof.Dr.Nurettin Ali (Berkol)'un aşağıdaki konuşması ile açılmıştır (1):

Onursal Başkan Prof. Dr.Nureddin Ali (Berkol)'un Açış Konuşması

Muhterem Efendiler;

Birinci Milli Türk Diş Tababeti Kurultayı açıldı. Türk diş hekimliği hayatında çok önemli bir bilimsel amacın başlangıcı olan bu açışa beni görevlendirmenize samimiyetle mutlu ve müteşekkirim. Benim için şu anda yapılması gereken ödevlerden biri, şahsıma bu büyük teveccüh ve sevgiyi gösteren meslek arkadaşlarıma şükranımı bildirmek, diğeri de bu kurultayı hazırlayan değerli düzenleme kurulunu, muhterem huzurunuzda sevgi ile kutlamaktır.

Arkadaşlar;

Çeyrek yüzyıllık bir hayata sahip olan diş hekimliğimizin son birkaç yılda gösterdiği gelişme, ve ülkenin eğitim hayatında aldığı mevki, yurdumuzun bütün aydınlarının takdir ve ilgisini çekmiştir. Ülke ve onun bütün varlıklarına gönülden bağlı olanların sevincini mucip olan bu durum, bu uğurda çalışan sizin gibi gayretli ve fedakar ilim adamlarının biraz da fahri ve gururunu çekerse, onu, insana hizmetlerin en doğal bir tecellisi saymakla hata etmiş olmayız.

Çalışan her birey gibi, çalışmasını bilen her toplum da bu gayretin gözle görünen semerelerini sevinçle görmek ve göstermek ister. Bu itibarla ilk ilmi kurultayı fedakarlıklarla hazırlamayı başaran Türk Diş Tabipleri Cemiyeti, bu eseri sevinçle seyretmekte haklıdır. Şuna inanıyorum ki, bu kurultayın başarısı gelecekte diğerlerinin de yapılmasını getirecektir..

(1) Konuşmadan tarafımızdan sadeleştirilmiştir.

Efendiler,

Diş hekimliğimizin bugünkü gelişme ve mükemmeliyetini, en canlı hatları ile görebilmek için çok yakın bir geçmişe bakmamız yeterlidir. Dünün pek ilkel şekildeki dişçiliğine karşı, bugün genel ve özel servislerde ağzımızı açıp dişlerimizi emniyetle itimat ettiğimiz hekimler ve cihazlar, tereddütsüz diyebilirim ki dünyanın her uygar ülkesindekinin aynıdır.

Bu belirgin farkı ve bu şayanı iftihar gelişmeyi sevinçle görmek her Türkün hakkıdır. Cumhuriyet milli eğitiminin. Darülfünun çevresi içinde, adeta yeniden kurarcasına tamamlayıp geliştirdiği şubelerden biri de Diş Tababeti Mektebimiz olmuş, ve bu gayret kısa bir zaman içinde semeresini vermeğe başlamıştı. Bir taraftan milli eğitimimiz, diş tababetinin kaynak ve kökenini bu suretle takviye ederken, diğer taraftan Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti, büyük sağlık müesseselerinde diş şubeleri, diş bakım evleri v.s. açarak, mektebin yetiştirdiği güzide gençlerimizin halkın dişleri ile yakından ilgisini temin etmektedir. Cumhuriyet, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletimizin yalnız bu işte değil, bütün sağlık konularında gösterdiği belirgin gelişme ve devrimi minnetle yad etmediği bir vazife bilirim.

Aziz arkadaşlar,

Her türlü varlığımızın olduğu gibi, bilimimizin de bir ulusal yönü vardır. Uluslararası bilim aleminde bu yönümüzün şanlı tarihimizde, kudretli varlığımıza yaraşır bir şekilde tanımak için cumhuriyet döneminde sarf edilen yoğun ve azimli çalışmaları görüyorsunuz. Gaflet içinde kaybolmuş tarihimiz, ihmal edilmiş dilimiz, Büyük Önder'in dehası ve rehberliği ile bugün gerçek varlığına kavuşmaktadır.

Yarınki bilim dünyasında şerefli Türk dilinin yanı başında yer alacak olan Türk bilimi de bütün gayreti ile hazırlanıyor. Ulusal ve toplumsal kültürümüzü yükseltmek için, artık tek bir cephe halinde, her şeyden önce aynı amaca yürümeyi biliyoruz. Bir yandan devlet teşkilatı, bu ihtiyacı temin ederken, öte yandan cemiyet de ödevini yerine getirmiş oluyor. Büyük bir Fransız yazarı "Yirminci yüzyılın belirgin özelliklerinden biri de şudur ki şimdi insanlar bildiklerinin yüzde

doksanını cemiyetlerde, kongrelerde öğreniyorlar" diyor. Modern bilim, gözlem ve çözümleme aşamaları üzerinde çalışır.

Özgür ve bağımsız bir hava içinde ilk Milli Türk Diş Tababeti Kurultayı'nda meslektaşlara bilimin içten heyecanı ile hitap etmek şerefini aldığım için kendimi, fakat daha gençliklerinde geleceğin temiz ve doyulmaz havasını soluyarak cumhuriyetin yarınını hazırlamak mutluluğuna erişen bugünkü nesli candan ve hararetle tebrik eder ve kurultaya başarılar dilerim. (Şiddetle alkışlar).

İkinci Oturum gene Prof.Kazım Esat (Devrim)in başkanlığında toplandı ve Rektör vekili Prof.Mustafa Hakkı (Nalçacı) aşağıdaki konuşmayı yaptı:

Prof.Dr.Mustafa Hakkı (Nalçacı) nın Konuşması

Muhterem arkadaşlarım, Kıymetli Mefkûre Yoldaşlarım.

Ülkemizde 24-25 yıl önce açılıp bugün göğsümüzü kabartacak ve bize iftihar verecek derecede yükselmiş olan diş tababeti şubesi mezunlarının ilk defa olmak üzere Darülfünun Konferans Salonunda, bir bilim yuvasında kongresini gerçekleştirdiğimizden dolayı hissettiğim onuru zaptedemiyorum. Kongrelerde daima yeni tedavi yöntemleri sunularak, izah edilerek tezler savunulur ve katılanlar bundan bir çok yararlanırlar. Bu tedaviler hazırlanarak kongre huzuruna sunuldukça yapanların gayreti artacağı gibi dinleyenlere de ortam sağlar.

Bilim sahipleri için büyük bir zevk olan bu kongrelerde verilecek konferanslarından azami istifade edileceği gibi, ilim adamlarına de çok nazik ve ağır ödevler yükler. Diplomalı diş tabiplerinin sayısı belki üç yüzü geçmez. Bunların bir kısmı birkaç şehrimize toplanmıştır. Olanak varsa yoğun olan yerlerden dağılarak diş tabibinden mahrum olan yerlerdeki vatandaşlarımızı deneyimlerinizden ve biliminizden yararlandırmaya ve ancak biraz protez yapabilen pratisyenlerin elinden kurtarmağa vicdanen borçlusunuz (5).

(5) Sahte dişhekimleri kastediliyor.

Bu fedakarlığı, sizden büyük bir ümitle büyük bir hakla bekliyoruz. Bugün açılan şu feyizli ilim yolunda hepinize başarılar dileyerek sözü benden sonrakilere terk eder, tekrar hepinizi içtenlikle selamlarım. (Şiddetli alkışlar).

Daha sonra Kurultay Başkanı Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim) aşağıdaki konuşmayı yaptı.

Prof.Dr.Dt.Kazım Esat (Devrim)'in Konuşması

Muhterem Hanımefendiler ve Beyefendiler,
Muhterem Meslektaşlarım,

Bugün ilk defa olarak Milli Diş Tababeti Kongresi toplanıyor. Düzenleme Kurulu adına kongrede hazır bulunan veya gelmemiş olan bütün meslektaşlarımı selamlarım.

Bu toplantıda aziz vatanımızın her köşesinden gelen arkadaşlarımız var, bu suretle memleketin her tarafı temsil edilmiş oluyor.

Reisicumhur Gazi Hazretlerine ve muhterem hükûmete, heyetimize karşı lütfen gösterdikleri himaye ve korumadan dolayı şükran ve minnet hislerimizi arz etmeği vazife biliriz. Kongrenin toplanabilmesi için gereken izni veren resmi makamlara ve bize büyük kolaylıklar gösteren Darülfünun Emanetine (Rektörlüğe)de ayrıca teşekkürler ederiz.

Toplantımıza kayıtlı bütün üyeler katılamamıştır. Günlük ve ekonomik nedenler bazı meslektaşlarımızın aramızda bulunmasına mani olmuştur. Kendilerinin raporlarından, tebliğler ve konferans şeklindeki çalışmalarından yararlanamadığımızdan çok üzgünüz. Gelecek konferansta bulunabileceklerini ümit ile kendilerine saadet ve refah diliyoruz..

Bugün faaliyette olan cemiyetimiz ise 1922 senesinde vefat eden merhum Halit Şazi Bey'in kabirleri üzerinde yemin ederek derhal

faaliyete geçen okulumuzun o zamanki öğrencileri ve bugün dahi çalışmalardan mesleğin yaralandığı genç idare heyeti arkadaşlarımdan bazılarının himmetile oluşturulan aktif üyelerin çalışması ile başlamıştır. Cemiyetimizin ilk unvanı "Müslüman Diş Tabipleri ve Talebe Cemiyeti"dir. İlk mesleki neşriyat cemiyetimizin risaleleri ve mecmuası ile başlamış ve bugünkü gördüğünüz duruma gelmiştir. Cemiyetimiz kuruluş tarihinden bugüne kadar mesleki çalışmasına bütün ruh ve varlığı ile devam etmiş ve bugün açılması ile onur duyduğumuz birinci milli kongremiz de bunun en belirgin bir delili olarak meslek tarihine kaydedilmiş oluyor.

Bu nedenle Halit Şazi Beyin hatırasına hürmeten saygıdeğer katılımcıların bir dakika ayağa kalkmasını rica ederim. (Ayağa kalkılarak saygı duruşu yapılmıştır).

Türk Diş Tabipleri Cemiyeti şimdiye kadar meslek alanında pek çok hayırlı işler görmüş ve bugün de mesleğin karanlık kalmış noktalarını aydınlatmak maksadı ile kongreyi tamamen yeni bir teşekkül olarak meydana çıkartmıştır. Kongre eski ampirizmi gömecek ve bunun yerine yalnız bilime dayanan yeni bir devre açacaktır.

Halit Şazi Bey merhum mesleğimizi düzenli bir hale koymağa çalıştığı zaman arkadaşları kendisini bu işten vazgeçirmeğe çalışmışlardı. Fakat o büyük adam, idealinden ayrılmayarak mesleki ve okulu kurmağa muvaffak olmuştur. Yakın bir geçmişe kadar memleketimizde dişçilik, berberlik derecesinde görülüyor ve bunun bir tıp şubesi olabileceğine hayret ediliyordu.Lakin 25 seneden beri bilim cephesinde yapılan yürüyüş, bu hayretin yerinde olmadığını ispat etmiştir. Kongremizde, diş tababeti şubesinin ne kadar zengin ve yüksek bir bilim sahası olduğunu daha açık bir surette gösterecektir. Fakat arkadaşlar bitmemiştir, meslek bize daima şuurla ve bilimle çalışmamızı emrediyor.

Büyük Gazinin Türk Yurdu üzerinde diktiği meşalesi, yürünecek bütün gelişme yollarını gösterirken bizler gözlerimizi bu ışığa karşı kapayıp eski karanlık yolda kalamazdık. İşte efendiler, bugün başladığımız çalışma, o parlak meşalenin ışığı ile aydınlanacaktır.

Tahmin edildiği gibi Diş tababetinde yakın zamana kadar diş tedavisi hiç ehemmiyet verilmeyen bir konu olarak düşünülüyordu. Dişten gelişen hastalıklar pek bilinmiyor, tanınmıyordu. Hatta dişin birçok hastalıklara sebep olabileceği adeta kabul edilmiyordu. Bilimin gelişmesi sayesinde dişin dikkate değer önemli bir organ olduğu anlaşılmıştır ve bilimsel bakış açısı bu konuya çevrilmiştir. Hem sağlık hem estetik açısından muazzam bir alanda gelişmekte olan mesleğimiz fennin ve bilimin en çağdaş kuramlarına dayanarak durmadan ilerlemektedir, ve bir gün tıbbın en önemli dallarından biri olacaktır. Çünkü, diş tababeti ile tıp, hala birbiri ile çarpışmakta olan bu iki şube gerçekte aynı bilim kaynağından çıkıyor ve bu bilim kaynağı da biyolojidir. O halde biyoloji diş tababetini ve tıbbı pek doğal olarak birleştirmelidir.

Arkadaşlar!

Size haklı bir iftiharla söyleyebilirim ki dünyada ilk defa olarak tıp ile diş tababetinin birleştiği yer, Türklerin açtığı bu kongredir.

Hepiniz bilirsiniz ki "Odontologiste" ve "Stomatologiste" lerin Avrupa'da bitmez ve tükenmez mücadeleleri hala uzlaşma çaresi bulamamıştır. Halbuki biz Türkler, kongremize ülkemizin en büyük tıp simalarının gelmesi sayesinde ortak çalışmanın mümkün olduğunu ispat ediyoruz ve ümit ederiz ki gösterdiğimiz bu güzel örnek dünyanın her tarafında kabul edilmeğe başlar. Zira hiç şüphesiz samimi bir anlaşma insanlığa büyük fayda sağlar.

Okulumuz İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi Diş Tababeti Mektebi adı ile Halit Şazi Bey'in himmet ile 1908 yılında kurulmuş ve o zaman Tıp Fakültesi (Dekanı) olan Operatör Dr.Cemil (Topuzlu) Paşa'nın da himmeti görülmüştür. 1926 eğitimi yılı başlangıcında okulumuz Kadırgadaki eski binasından Beyazıt'taki mükemmel binaya taşınmıştır. Bu binadaki tesisatın mümkün olduğu kadar güzel ve noksansız yapılmasında o vakit Darülfünun Emini olan terbiyeci İsmayil Hakkı (Baltacıoğlu) nun himmetleri görülmüştür. Binada yapılan klinik: laboratuar ve diğer mesleki teşkilatın oldukça modern bir şekilde yapılmasına, daha sonra okul programının zenginleştirilmesine,

öğretim kadrosunun ihtiyaçlara göre çoğaltılmasına, okula diğer Darülfünun şubelerinde olduğu gibi lise mezunlarının kabul edilmesine ve okulun tam bir Darülfünun şubesi haline getirilmesine de Onursal Başkanımız Nureddin Ali (Berkol) Bey çok çalışmışlardır.

Okulun gelişme adımları attığını anlamak için uzun incelemelere gerek yoktur. Kuruluşa yapılacak yüzeysel bir bakış bu hususta bilimsel ve belirgin bir fikir verebilir. Üç seneden beri kliniğin bir arkadaşı gibi çalışan röntgen servisi çok önemli bir ihtiyacımıza cevap vermektedir. Bu yıldan itibaren başlayacak olan "Çocuk ve Kliniği" "Piyore Kliniği" de çağdaş diş hekimliğinin gelişmesinin kıymetli birer kısmı olacaktır. Bu yolda öğretim kadrosu ile gerçek bir bilim adamı olan müdürümüz Sait Cemil Beyefendi'nin de uzmanlığı ve yetkilerinden yararlanmaktayız.

Arkadaşlar, yapılan son araştırmalar dişin beslenme rejimindeki önemini göstermiş ve bu çalışmalar sayesinde diş çürüklerinin sayısı en az dereceye indirilmiştir. İşte dişlerde yaptığımız kontrol ve edindiğimiz bilgiler, hastanın daha sonra hekime fazlasıyla işe yarayacak bir durum alıyor. Diğer gelişmiş ülkelerde günden güne önem kazanan ve genel sağlıkta büyük bir rol oynayan diş hekimliği mesleğinin bizde de ayni bakış açısına layık görülmemesi ve eğitim programımızın yükseltilmemesi kabil mi?

Muhterem Hanımefendiler ve Beyefendiler,

Sözlerimin olumlu bir özeti olarak şu sonuca varıyorum:

a. Biyoloji esaslarını azami derecede öğretmek.

b. Pratik alanda mümkün olan her şeyin elde edilmesine ve diş tabiplerinin tam klinik bir akıl yürütme sahibi olmasına olanak vermek.

c. Araştırma ve bilim alanında genç kabiliyetlere yol açmak ve böyle kabiliyetlerin yetişmesine yardım etmek.

d. Yüksek bilim ve klinikle hazırlanmış hekim sayısını çoğaltma çarelerini temin etmek.

İşte Efendiler düşündüklerimizi ve yapacaklarımızı özetle arz ettim.

Kongremiz bu önemli amaçlarından başka ülkenin her tarafından gelen meslektaşlar arasında tanışma ve muhabbet duyguları husule getirir ve onları bir ideal etrafında toplarsa mesleğimizin yükselmesi için bir başarı hamlesi yapmış olur.

Ülkemizin ilk diş tababeti kongresinde bana bu kürsüden söz söylemek fırsatını ve onurunu vermiş olan aziz mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim. Ülkede en çağdaş yönetimi uygulayan ve amacı bizim de diğer uygar ülkelerle beraber yürümemiz olan büyük Gazi ve Meclisimizin aziz reisine ve Baş Vekil Paşa Hazretlerine, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekiline ve Maarif Vekiline ve Saygıdeğer mensuplarına tekrar şükran ve minnetlerimizi arz ederek sözüme son verir ve kongre üyelerine başarılar dilerim.(Şiddetli alkışlar).

Başkan Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim)'den sonra Başkan vekili Prof.Dr.Ziya Cemal (Büyükaksoy) konuşmuştur.

Başkan Vekili Prof.Dr.Dt.Ziya Cemal (Büyükaksoy) un Konuşması

İlk Milli Diş Tababeti kongresinin Sayın Üyeleri ve Yüksek Dinleyicilerim:

Uzak ve yakın yerlerden gelerek kongremize katıldığınızdan dolayı sizleri hürmetle selamlar ve Türk diş hekimliği tarihine altın harflerle yazılacak olan bu tarihi günü bize yaşatan Türk Diş Tabipleri Cemiyetini bütün kalbimle alkışlarım. Benden önce söz alan Kazım Esat Beyin konuşmalarına tamamen katılarak ben de sizlere kongremizin başarması gereken şeylerden ve yarından itibaren karşımıza çıkacak önemli işlerin özetinden bahsedeceğim.

Hepimizi bu bilim kurumunun salonuna toplayan Türk Diştabipleri Cemiyeti'nin şimdiye kadar yaptığı işlerden en hayırlısı, bu kongrenin yapılmasıdır. Ülkemizde Halit Şazi Bey'in derin meslek ve sanat aşkından doğan diş hekimliğinin henüz amacına ulaştığı iddia olunamaz. Ağız ve diş hekimliğine yönelen ülkelerde bile kongrelere gereken önemin verilişi pek eski zamanlara ait değildir. Fransa'da bile

ancak sekizinci Stomatoloji kongresi 1932 de toplandı. Görülüyor ki öncülüğü olan ülkelerde bile ağız ve diş sağlığına verilen önem pek eski zamanlara ait değildir. Diş Tababeti Okulu ile birlikte kurulan cemiyetimizin, diş hekimliğini amprizmden kurtarmak için yaptığı bütün çalışmaya rağmen henüz amacımıza ulaşmaktan çok uzak bulunuyoruz.

Geçen yıl Tıp kongresine de arz ettiğim gibi tıp fakültesinde ağız hastalıklarının ayrıca okutulmaması dolayısıyla şimdiye kadar hemen hiç önem vermediğimiz ağız ve diş sağlığının yayılma işinin başarılması ancak Diş Tababeti Okulu ile yani biz diş hekimlerine düşüyor. Bu şerefli ve önemli vatan görevini hakkıyla yapmak, Türk diş tabibinin boynuna borçtur. Cumhuriyetimiz kurulduğu günden beri ülkemizin her alanında dev adımlarıyla ilerleyen devrimler oldu. Dişhekimi de meslek devrimi yapıyor, şöyle diyor:

Milli kültür, her meslek erbabına çağdaşlaşmak emrini veriyor. Kıyafetimizi, yazımızı kafamızı değiştiren ve dilimizi Türkçeleştiren bu yenilikler arasında diş hekimliği de dahi elbette kendisine layık olan yere doğru ulaşmak zorunluluğunu duymuştur. Her alanında geniş adımlarla ilerlenirken diş hekimliği de kendine düşen payı idrak ederek okulda anestezi, piyore belirtileri ve kliniği, çocuk dişleri kliniği gibi yeni yeni dersler açmış, Röntgen polikliniği kurmuş ve Türk Diş Tabipleri Cemiyeti de işte, bu kongreyi sizleri toplamıştır.

Halbuki etrafımızda baş döndürücü bir süratle ilerleyen diğer mesleklere yetişmek için bizim bu biraz yavaş olduğu sanılan yürüyüşümüz yeterli olamaz. Daha kuvvetli hamleler, daha sür'atli atılışlar gerekir. Her Türk, kendi alanında ilerleyerek bu genel gidişe uymaya mecburdur, yoksa geri kalır ve bu büyük atılımın altında ezilir gider.

Birinci Milli Diş Tababeti Kongresi'nin yapması gereken işler böylece yukarda özetlenmiş olmakla beraber bu işleri yapmanın o kadar kolay olmadığı da meydandır. Fakat Türk; her güçlüğü yener ve Türkün nazarında imkansız şey yoktur. Mümkün olmayan şeyleri

mümkün kılmak ancak Türk'e mahsus bir haslettir. Ta ilk insanlıktan beri devam eden tarihimiz bunun canlı örnekleriyle baştanbaşa doludur.

Mefkûreci Türkler gayrı mümkünü mümkün kılmakla yetinmeyerek mümkünü idameye çalışacaklardır.

Yukarda saydığımız gibi öncelikle şahsi bilgimizi yükseltmek için çok okuyacak ve çok yazacağız. Diş hekimliğine ait Türkçe literatür çok fakirdir. Kitap sergimizde bunu bizzat görecek ve sizler dahi benim gibi aynı acıyı vicdanınızda duyacaksınız. Çünkü bunun sorumluluğu hepimize aittir. Arkadaşım Kazım Esat Bey mesleki ilk neşriyatın cemiyetimizin gazetesiyle başladığını söyledi. Ben bunun "Mesleki yayın bu gazete ile başladı fakat yakın bir geçmişe kadar yalnız onun yayımından ibaret kaldı" cümlelerini de ekleyeceğim. Gerçi yeni harflerin kabulünden sonra her alanda olduğu gibi bizde de bazı eserler çıkarılmış ise de bunlar ihtiyacı karşılamaktan çok uzaktır. Sırf ilim ile uğraşanları bir tarafa ayırırsak, hayatın yorucu meşgaleleri arasında hiç olmazsa günün yarım saatini mesleki literatürü okumaya; hasretmek bu mesleği kurtaracak ve yükseltecek yegane yoldur.

Ağız ve diş sağlığı hakkındaki raporumda da göstereceğim gibi, bu borcu maalesef şimdiye kadar çok ihmal ettik "Sağlığın temel taşlarını oluşturan dişlerden birinin düşmesi, sağlığın temelinden bir taş söker" ilkesini herkese hakkıyla öğretmek ve ancak bunların korunması ile sağlıklı yaşamak olanağı bulunduğunu her bireye bildirmek en önemli görevimiz olmalıdır.

Kıyafetleri son modaya uygun olarak aramızda dolaşan ve aydın tabakaya ait olduğun iddia edenlerden birçoklarının, ağızlarının içini göstermemek için mümkün olduğu kadar kapalı tutmağa mecbur kaldıklarını her zaman görüyoruz. Bunlardan ekserisi dış görünüşle şık, fakat ağızları bakımsız ve pistir.

Şu halde: aydın olduğu düşünülen zümre de dahil olduğu halde bütün ülke halkına ve bilhassa köylüye basın, radyo, sinema, yani özel surette hazırlanmış filimler ve halk için yazılmış ufak resimli kitaplar

gibi vasıtalarla ağız ve diş sağlığını öğretmek, dişlerin nasıl temizleneceğini uygulamalı olarak göstermek. Halk evlerinde bu iş için görev almak ve imanla çalışmak, diğer mücadele cemiyetleri gibi küçük levhalar bastırıp her yere asmak, bilhassa öğretmelere bunları öğretmekle işe başlayıp her fırsatta seyahatler düzenleyerek ve köylere akın ederek köylüyü aydınlatmak, sağlık müzelerine ağız ve dişlerin temizlenmesi ile dişsizliğin sebep olabileceği kötü sonuçlar hakkında dikkati çekici şema ve mulajlar koymak, belediyemizin şimdiye kadar gösterdiği kayıtsızlığı gidermeğe çalışmak maddi, manevi yardım istemek ve diş bakım evleri açılmasını gerek belediye ve gerekse Çocuk Esirgeme Kurumu'ndan istemek zorundayız. Dişleri Koruma Cemiyeti kurulabileceği gibi Türk Diş Tabipleri Cemiyeti'nin bu hususlaki çalışmasını arttırmak için cemiyetimizle eskisinden daha fazla ilgilenmek ve bunu bir borç bilmek vazifemizdir.

İşte kongremiz bu önemli işleri başarmakla beraber, programımızda gösterdiğimiz önemli konular hakkında tartışmalar yapacak ve imkansız görülen her şeyi mümkün kılan büyük Türk'ün üstün niteliklerini bu sahada da ayrıca ispat etmiş olacaktır. Ancak bunları tahakkuk ettiren bir diş hekiminc, mefkureci ve milliyetçi Türk Diş Hekimi denebileceğini her surette ispat edecektir.

Hepimize, bu çetin işi başarmak için hayırlı başarılar dileyerek kongremizin amaçlarını gerçekleştirmesini dilerim. (Şiddetli alkışlar).

Açılış töreninde son olarak Kongre Başkan Yardımcısı Feyzullah Rasih (Doğruer) aşağıdaki konuşmayı yapmıştı.

Başkan Vekili Dt.Feyzullah Rasih (Doğruer)'in Konuşması

Muhterem Hanımefendiler, Beyefendiler;

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve onun kudretli kurucuları; devrim tarihinde bugünkü bilimi bir günü yaşatmakla da, ülkede yaptıkları ekonomik, siyasal, sosyal, bilimsel alanlarda ki sayısız iyiliklerden birisini daha o silsileye katmış bulunuyorlar.

Bugünün, bu hareketin ve bu toplantının önemi ve diş hekimliği hakkında benden önce burada söz söyleyen sayın konuşmacıların kuvvetli açıklama ve sözlerinden sonra itiraf etmeyelim ki, bu husus da fikir beyan etmek benim için bir hayli güçleşti.

Fakat sayısı bini aşan bir meslektaş zümresinin büyük çoğunluğundan şimdiye kadar aldığımız ilham ve işaretlerle onların hislerine tercüman olarak ve on seneyi aşkın bir zaman bu mesleğin candan bir mensubu sıfatıyla bu alanda gördüklerimizi, duygularımızı istediklerimizi ülkenin bu alanda biricik bilim ocağı olan burada, yine memleketin yüksek ve aydın bir kitlesi, bilgi ve marifet ordusunun ileri gelenlerinin huzurunda, içten gelen en samimi, en temiz ve riyasız açık sözlerimle ifade etmek, ve kamuoyuna arz etmek mecburiyetindeyim.

Vatansever, bilime susamış şuurlu kitlenin en kutsal amacı, bilim için, yurt için, yurttaş için hizmetten başka bir şey olmadığı gibi mesleğin yükselmesi için çalışan bir bilim ve fen hizmetkarının da gayesi aynı hedefe varmaktır.

Yükselmesi amaç edinilen bu bilim dalını, diş hekimliği mesleğini tanımak ve tanıtmak, bilmek ve bildirmek gerekir. Şimdi izninizle bunu yapalım:

Diş hekimliği mesleği, bilimsel ve teknik bir meslek, bir daldır. Bütün Avrupa ve Amerika bilim adamlarının kabul ettikleri gibi genel tıbbın bir şubesi, onun ayrılmaz bir bölümüdür.

Diş hekimliği bilimi, diş hastalıkları ve ağız hastalıklarının inceleme ve yorumundan bahseder. Diş hekimliği teknik ve sanatı ise, uygulama ile ağzın, dişlerin ve dolayısıyla genel sağlığın bedenin koruması gibi insanı ve çok kıymetli bir hizmet olan diş hekimliğinin amacını teşkil ve temin etmektedir.

Diş hekimliği: Aristo'nun, Bacon'ın, Ampere'in, Auguste Comte'un, Spencer'in ve nihayet bugünün bilginlerinin yaptığı bilimsel sınıflama ve tariflerinde bir yeri olan ve 19.yüzyılın ilk yarısında Bichat ve Claude Bernard ile bilimsellik kazanan biyolojik özellik taşıyan bilim olduğuna göre oldukça yenidir. Hatta bazı ülkelerin bilim çevrelerinde bile ancak yirminci yüzyılın başlangıcında mevki kazanmışlardır.

Zaten bilim, sonsuz bir bilgidir, uluslararası bir eserdir. "Gelişme ve ilerleme yolunda her ilim, san'attan doğar ki onun öncülüdür" diyenler de vardır.

Filozof Spencer'in dediği gibi, "İlim, organize edilmiş bilgidir."

Böylece kıymetli meslektaşımız Aram-Michel'in dediği gibi bugün artık iftiharla söyleyebiliriz: Diş hekimliği mesleği; bilimin genel akışı içinde gelişme yolunu tutmuş yürüyor. Metotlarla, aygıtlarla, yeni yeni buluşlarla günden güne zenginleşiyor.

Hanımefendiler, Beyefendiler,

Bu gerekli girişten sonra diş hekimliği mesleğinin bilimsel durumunu, gelişim aşamalarını ülkeler adına olan bu onurlu durumun çok kısa bir tarihçesini yapmaklığıma müsadenizi rica edeceğim. Bir ilim adamımızın dediğini hatırlayarak söylüyorum:

"Bilim kuruluşları da canlı yaratıklar gibi birer organdırlar, onlar da doğarlar, büyürler ve hatta ölürler de..." "Dişçilik sanatının kökeni, çok eski zamanlara çıkar, Eski Yunan Uygarlığında Tıp Tanrısı olan Eskülap; Milâttan on üç yüzyıl önce ilk defa dişlerin çıkarılması sanatını uygulamıştı"

Hippokrates ve Galenos hastalıkların arasına diş ağrısı ve rahatsızlıklarını da katmışlardı.

İlk defa olarak Milattan bin yıl önce Çinlilerde diş protezleri görüldüğü bilinmektedir.

Eski Mısırlılar; mevcut olmayan dişlerin yerlerine Firenk çınarından yapılmış dişler koyarak keten iplik ve tellerle bağlarlardı.

Eski Romalılar da dişçilik yapıyorlardı. Bunu kanıtlayan suni dişlerin iki küçük parçası bulunmuştur. Bunlardan birisi Hristiyanlıktan 4 veya 5 yüzyıl önce Etrüsk Çağı'nda bir mezarın üzerinde, diğerinde aynı zamana ait bir Romalının mezarı içindedir. Bugün eldeki en eski cihaz: 4 dişli bir protez olup Paris'te Louvre Müzesi'nin altıncı salonunda, sol taraftaki vitrinde ve 473 numarada kayıtlıdır.

Milattan bir yüzyıl önce dişçilik sanatının gereçli bir gelişime uğradığını Şair Martialin ihtiyar bir Romalı kadına karşı verdiği bir cevaptan anlıyoruz. Şair diyor ki; "Her akşam dişlerini, elbiselerin gibi çıkarıyorsun..."

Romada Galenos ve Ciceron devri arasında yapılmış oldukça çok miktarda protez aygıtına rastlanmıştır. Tarihte meşhur olan On İki Levha Kanunu altın diş ile gömülmeyi yasaklıyordu. Bu zamana ait iki protez de Korietto müzesinde Civita Vicchia yakınındadır. Milattan 50 sene önce Pline l'ancien Tabiat Tarihi kitabında, dişlerden, hastalıklardan ve tedavilerinden bahsediyor.

Roma'da Domitianos'un hükümdarlığı zamanında diş protezleri yapılmaktaydı Napoli civarında Pompei harabelerinde kazılarda çıkarılan ve müzesinde korunan bazı protezler ve muhtelif şekil ve büyüklükte pensler vardır.

Cornelius Celsus (M.Ö.25-M.S.25) çene cerrahisi, nekroz tedavisi, küretajlar, kırıklarda çeneler arasında tespiti, frez ve trepan kullanımı tavsiye ediyordu.

Ortaçağda İslamların bazı önemli vakaları tespit olunuyor. Razi bütün bir çenenin rezeksiyonunu bildiren bir vaka söylüyor.

Ebulkasım, yarık damaklı bir şahısta ilk olarak staphyloraph'den bahsediyor. Fazla sayıda alet bildiriyor. İslam tababetinden sonra bu devrin önemli bir faaliyeti kayıt edilmiyor.

16.yüzyılda da keşifler, icatlar pek azdır yalnız bir isim, o da meşhur cerrah Ambroise Paré olup yazdığı cerrahi kitaplarında, parsiyel çene kırıklarından, diş greftinden, harp yaralarından bahseder. Altından, gümüşten damak imal eder.

Kronlar 1598 tarihinde ilk defa görüldü.

17.yüzyılda bazı keşifler kayıt oldu. 1648 de Breslav'da Gode Froy, Puman tarafından yapılmış mum ile ölçü almak ve rempilantasyonun temelleri açıklanıyor.

Wilhelm Fabry; tümörden dolayı yapılmış bir alt çene ameliyatında parçaların tespiti için ateller yapmıştır. O zamanlar takılacak protezler pergel vasıtasıyla ölçülürdü.

W.Kooper ve Molinetti tarafından o tarihten yüz elli sene önce tavsiye edilen yanak yoluyla müdahalenin aksine eklem müdahaleleri için ağız yolu tavsiye edildi.

On sekizinci yüzyılda diş hekimliği mesleğinde sosyal olduğu kadar teknik açıdan belirgin bir gelişme görülür.

Bu devirde dişçilerin babası olan Pierre Fauchard, idrak ve yaratma kabiliyetiyle çok önemli gelişmeler gösterdi.

Hayvan grefti ilk olarak 1746 da Duhamel ve sonra Hunter ile doğdu. Meckel ortodonti hakkında tam bir eser yazdı.

Duchateau 1774 kadavralardan alınan dişler yerine porselen dişleri yaptı.

19.yüzyıl maksilo fasyal protez çağıdır. Buluş yapanların bilimsel değeri kadar sayıları açısından gelecek yüzyıla hazırlayan bunlar olmuşlardır.

Gradette, Gardan protezde büyük keşifler yaptığı gibi çene ekleminin ilk defa rezeksiyonu 1804 de Londrada Anthony White tarafından tatbik edildi.

1820 de Paris'te Politeknik Okulu'nun dişçisi olan Maury, ölçü kaşığını icat etti.

1881 de Amerika'da Good Year kavuçuğun vülkanizasyon usülünü buldu. Artık kronların, köprülerin, protezlerin yapımı birer birer meydana çıkarılıyor, yenilikler arttırılıyordu.

Klinik işlerinde diş müdahaleleri ve hastalıklarının tedavisi hudutları aşılıyor, cerrahi müdahale icra edenler gün geçtikçe çoğalıyordu. Bu arada Claude Martin ve Larry, Paris Cerrahi Cemiyeti'ne, rezeke edilen çenelerin yerine yaptıkları protezleri takdim ediyorlardı. Şunları anmak gerekir ki çağdaşları arasında Lemaire, Delalaine, Preterre ve Delaire gibi meşhur dişçilerle çalışarak cerrahi işlerinde büyük başarılar gösteren Nelaton, Larry, Dupuytren ve Pean gibi üstatların isimleri alkışlarla yadedilir.

Kırk seneden beri Richmond, Bonvill, Butner, Williams, Weston, Logan, Belach, Magitot ve ... gibi birçok kişi mesleki keşiflerde bulunarak onun gelişimine gerçekten sebep oldular.

Artık yirminci asra girmiş bulunuyoruz: Yeni teknikler, hastalıkların etyolojisinin açıklaması ve yeni yeni buluşlar birer birer kazanılmaya başlandı. Bilhassa Morestin, Sebileau, Lemaitre, Duformentel, Colse, Gerard Maurel gibi üstatların çalışmalarıyla bugünkü gelişme ortaya çıkmıştır. Bu başarılarda kendilerine önemli bir pay verilmesi gerekir. Fransız üstatlarından en başta Lakes, Beliard, Pontrois, Chompret, Pont), Brüksel'de Cols , New York'ta Estman Şiham, Viyana'da Hoffer, Milano'da Sanvenero Roselli, Sirakuza'da Horro Alkorto, Zürih'te Eugen Müller, Paris'te Leger Dore, Franschetti, Amoedo, Rdoyc, Magitot, Kirk, Siffret. Godon, Frison, Lebedenski, Duchange, G.Villain, Noge, Gaillard; Almanya'dan (Fonkerar, Sandor, Romer) ilah gibi kıymetli üstatlar, artık dünya dişçilik aleminde birer yıldız oldular.

Önceleri yalnız belirtilerin giderilmesi için diş çekim ve tedavisiyle iki kuron yapmaktan ibaret olan dişçilik fenni, bugün genel tıp alanında ve hatta diyebiliriz ki bu hizmetin büyüklüğünü layık olduğu derecede takdir eden çağdaş Avrupa ve Amerika ülkelerinde yüksek mevkiini, sosyal sahada, bilimsel sahada ve nihayet idari sahada bulmuştur.

Bu mesleğin bugün bu kadar gelişmesinin nedeni olarak "o ülkenin genel sağlığının korunmasını var gücüyle temine çalışan hükümetlerin, bunun başında öncelikle ağız ve diş sağlığı geldiğini kabul ve ona göre hareketc geçmesidir" denilebilir.

Günümüz örgütlerinde artık bireysel çabalamanın yalnız başına kıymeti kalmadı. Koruyucu tıp, şimdi tamamıyla tıbbi bir ilim olarak kabul edilmiyor, sosyal bir ilim olarak tanınıyor. Şüphesiz hekim bugün kendi bilgisini, zamanını, halk hizmetine hasretmiştir. Fakat bu yeterli olmaz. Halkın da bilinçle ısrarla, arzu ile bu işe sarılması lazımdır. Bireyin bu hususta hazırlanması, yardım görmesi, eğitimciler aracıyla temin edilmesi gerekir.

Koruyucu hekimlik için bireysel olmayan kolektif hijyen bir hile olduğu gibi, bireysel hijyen için de bireysel korumasız bir hijyen başka bir şey olamaz.

Profesör M.Watry in dediği gibi "Bugün diş ve ağız sağlığı, sosyal bir sorundur".

Hanımefendiler, Beyefendiler!

Bunun önemini biraz daha canlandırmak için izninizle size yeni bazı olaylardan bahsedeyim: Profesör Sergent, Besançon, Jacquelin gibi uzmanlar ağzın özel bir intanı dolayısıyla ekseriyetle kaynak aldıkları intani grip, bronşit, tüberküloz ve pnömoni gibi solunum organı hastalıklarıyla ilgili teorilerinin bildirileri. Sağ ve sağlığı yerinde olan ve uygun ortamda yaşayan bir şahısta bütün mikroplar, ağızda, boğazda ve hatta küçük akciğer alveollerinde bile saprofit halde, hastalık yapma niteliğinde ve zararsız olarak bulunduklarını belirlediler.

Bakteriler solunum aygıtına yalnız bu yolla değil iç yolla da girerler. Organların genel durumu fena olduğunda hastalık yapabilen mikroplar kan veya lenf yoluyla akciğerlere sevk olunurlar. Yalnız kanda serbestçe dolaşmazlar. Aynı zamanda virülanslarını da koruyarak yaşam dengesinde ufak bir sarsıntı sonrası bulundukları yerleri enfekte ederler. Artık sabit olmuştur ki fena bir dentition (dişlenme), ağız ve diş sağlığından yoksunluk, solunum aygıtının birer hastalık nedenidir. Çürük dişler ve dişsizlik, solunum yolu hastalıklarının nedeni olarak düşünülür. Dişlerin vücut üzerindeki önemli etki ve ilişkilerinin bendeniz burada verem hastalığıyla diş ve ağzın bir ilişki tablosunu süratle ve kısaca yapayım: Şurası kesindir ki bu korkunç hastalık, çoğunlukla diş çürüklerinde, hasta dişetlerinin gizli yerlerinde bulunan spesifik mikrobun kültüründen etkilenerek büyük ilerlerler. Dr.Keithe'ın 1914 de başladığı ve Pasteur Enstitüsü'nde Dr. Mandel ve Dr.Calmette tarafından sürdürülen deneysel çalışmalar, tavşan ve maymunlar üzerinde çok ciddi sonuçlar vererek ispat etti ki çürük bir diş özellikle enfekte ortamdır, ve beraberinde tüberkülozun genelleşmesine çok uygundur.

Hayvanlar üzerindeki bu deneyler o kadar kesin oldu ki hastalık çok süratle kazanılmış bir akciğer vereminin klinik belirtilerini tamamen ifade etti.

Bilindiği gibi Koch Basili iki yolla girer:

(1) Sindirim, solunum (Dış yol).

(2) Dolaşım (İç yol)

Sindirim yoluyla bağırsaklara kadar sürüklenen Koch Basili; orada mukazayı tahriş ile etkiye başlar. Hastalık bağırsak tüberkülozunun yok edici aşamasına doğru ilerler. Dr.Calmette ve Dr.Behring'in önemli seri çalışmaları gösterdi ki Koch Basili sindirim yoluyla çok süratle yayılır. Mikrop için ise ilk barınak; ağız boşluğu ve özellikle dişeti, çürük dişler ve bademciklerdir.

Şunu hemen eklemek gerekir ki bu konuda çocuk vereminin tahribata başlaması en çok çocuğun dış çıkarma zamanındadır. Bu devirde çocuk her şeyi ağzına götürerek yoklar. Bu kötü adeti genç, müşfik ve bilgili anneler önleyebilirler.

Hanımefendiler, Beyefendiler!...

Konunun önemindeki ısrarım hep bu noktada toplanmaktadır. Nasıl merak ve heyecan uyandırmayım ki bazen bir çocuk bir ülkedir.

Şimdiye kadar memleket meselesinde kayıtsızlıklardır, ki bize acı sonuçlarını gösterdi. Amerika'da Dr.Williams Jones'un yayınladığı bir istatistiği çok yararlı bularak size arz etmek isterim: Her ne kadar Amerika'da veremli çocukların mektebe girmesi şiddetle yasak ise de kendisi dikkatli surette yaptığı 27.000 okul çağı gençleri üzerindeki muayene ve araştırmasında maalesef %2 sının verem şüphelisi ve hatta açık verem bulaştığını tespit ediyor. Ne acıklı hadise!.. Araştırıcı derinleştirdiği incelemede hastalığın sebeplerini şöylece kayıt ediyor:

Fena beslenme	%20
Yetersiz giyinme	%25
Kundurasızlık	%5
Adenoit vejetasyon	%6
Bademciklerin fena gelişmesi	%15
Lenf ganglionlarının iltihabı	%5
Kemiklerin kalsifikasyonu	%2
Diş sürmesi	%22

Yukarıda geçen şu rakamlar incelenirse görülür ki bütün bu olguların dörtte biri fena dişlenmeden veya onunla ilgili afetlerden ileri gelmektedir. Eğer oral fizyoloji ve dentisyon arasındaki sıkı ilişki göz önüne alınırsa yalnız ağza ait kısmi eksiklikten doğan çocuk veremleri (yani levzelerin fena inkişafını gösteren 15, beslenmeyi işaret eden 20 rakamının da eklenmesiyle sonuç) %57 gibi fevkalade yüksek oranda vardığı hayret ve esefle görülür.

Akciğer hastalıkları üzerine olan bu konuyu kapatırken çok yararlı bulduğunuz, askeri stomatolojistlerinden Profesör Dr.Bercher'in "Le Siècle Médical" de "l'Etiologie Bucco-Dentaire des Gangrènes Pulmonaires" başlığıyla yayımlanan çok ilginç yazısının, elbetteki tıp mensuplarının gözünden kaçmamış olduğunu burada belirtmekle yetinelim.

Hanımefendiler, Beyefendiler!

Bu ilmi, tıbbi, mesleki gerçekler karşısında bireysel teşebbüslerden başka, konuya layık olduğu önemi veren devlet örgütünün yaptıkları mücadele ve koruma çarelerine de şurada şöyle bir göz gezdirirsek fena olmaz sanırım. Belki bu suretle size konuyu biraz daha açıklamış olurum. Bu alanda sosyal dayanışmanın çok mükemmel birer şaheserlerine tesadüf ettiğimiz gibi, insanlık onurunu yüceltircesine çalışan pratisyenlerin çok güzel örneklerini görüyoruz. Amerika'da Boston şehrinde 20 milyon dolar verilerek kurulan Forsyth Enstitüsü'nde 34000 çocuk tedavi edilmiştir. Rochester'de 1915 tarihinde George Eastman, kendi adına bir kurum oluşturmak için beş milyon dolar verdiği gibi genç bu zat iki seneden beri faaliyette bulunan Londra'da ve bugün Roma'da çocuk diş klinikleri açılması için her birilerine bir milyon dolar veriyor ve aynı amaç için Stocholm'de, Brüksel'de, Paris'te de inşa edilmekte olan birer klinik için o kadar bir para veriyor. New York'ta Gugenheim Diş Kliniği'nin kurulması için on milyon dolar sarf ediliyor.

Sonuç olarak anlaşılıyor ki diş ve ağız hastalıkları için gösterilen bu büyük ve önemli etkinlik kanser mücadelesinden hiç de geri kalmış bir durumda değildir.

Öyle bir faaliyet ki 34 uygar ülkede 1.700.000.000 nüfusun yaklaşık 138.000 dişhekimi üyesi ve 120 ye yakın meslek mecmuasıyla her yıl çıkarttığı 500'ü aşkın eseriyle varlık yaratıyor.

Dünyada mesleğin durumunu kısaca belirtmeye çalıştıktan sonra artık geliyorum Türk yurdunda bu mesleğin gördüğü gelişme ve ilginin inceleme ve yorumuna. Öyle düşünüyorum ki her hangi bir meslek veya bir bilim dalının bir ülkede içinde ilerlemiş veya gerilemiş olduğuna karar verebilmek için elde üç esasın mevcut olması, yani:

(1) Ülkenin sosyal durumunun incelenmesi,

(2) O ülkede ki idari veya yasal durumun incelenmesi,

(3) O meslekte bilim kurumlarının, bilim adamlarının ve bilim hareketlerinin incelenmesi gerekir, Bunların değerlendirmesi bize bu hususta en doğru ve açık sonucu verir.

Hanımefendiler, Beyefendiler!

Ben burada, birinci ve ikinci noktaları yetkileriyle inceleyip bir karara varmada daha yetkili gördüğüm uzmanlara terk ederek, diş hekimliği mesleğinin bilhassa kendi alanınki bilim hareketlerini, bilim kurumlarını ve nihayet bu mesleğin bilimsel durumunu incelemeye çalışacak ve Türk uygarlık ve bilim hayatında kendine ait tipi mümkün mertebe doğru olarak göstereceğim.

Bilindiği gibi Türk tıp etkinliğinde ilk eser, İshak bin Murad tarafından yazılmıştı. Başhekimi Hoca Tabip Hüsnü Efendi olan Bursa Darü'l-Tıbbında, daha sonra Amasya Darüşşifa'sı Fatih ve İkinci Bayezid Medreseleri gibi tıp kurumları birbirini istiyorlar. Nihayet Tıphanenin açılmasından sonra çok gelişme gösteren tıp kurumumuz bugünkü şekle ulaştı. Ne yazık ki dişçiliğe ait esaslı ve içerikli bilgiye henüz ulaşamadığımız için karanlık devirlerde dişçiliğin pek ilkel ve basit olduğunu söylüyoruz. Yalnız bundan birkaç yüzyıl önce yazılmış bir Türk eseri Kadirşinas kimseler tarafından ortaya çıkartılarak yayınlandı. Ciddi bir çalışmanın ürünü olan bu eserde o zamanın düşüncesine göre diş hastalıklarının tedavisinde kullanılan aletler, gereçler ve yöntemler ve bazı öğütler vardır.

Nihayet Emrullah Efendi'nin Maarif Nazırlığı zamanında bütçe görüşmelerinde gösterdiği cesaretle ve Tıp Fakültesi Dekanı Cemil Paşa'nın aracılığı ile Türk Dişhekimliğinin kurucusu Halit Şazi mesleğe duyduğu büyük aşk ve bağlılıkla Avrupa'daki incelemelerinden sonra, Türkiye'de ilk defa 1908'de Dişçilik Mektebi'ni kurmaya başardı.

Türkiye'de ilk kurum olan Dişçilik Mektebini 1908 yılında kurmaya muvaffak olunca o zamana kadar ülkelerin büyük bir kaç şehrinde ne oldukları belirsiz, yabancı ellerin ve bilgisiz kimselerin kelimenin tam anlamıyla basit faaliyetleri vardı. Bunların meslek uygulamaları için bir dişçi yanında 2 senelik güya bir stajdan sonra Ferdinand Paşa'nın başkanlığında bulunan Meclis-i Tıbbî tarafından "dişlerin kaç kökü olduğu, bir şahısta kaç dişin bulunduğu ve çenedeki yeri" tarzındaki sorulara cevap verenlere verilen "Permi" yeterli idi.

Türk yurdunda diş hekimliği için Meşrutiyet Devri'nde atılan bu tohumun, ancak Cumhuriyet devrinde gelişmeye başladığını söylemek bir borçtur.

O zamanın gereksinimine yeterli bir eğitim programı ve eğitim kadrosuyla faaliyete başlayan kurum, ülkeye hayırlı faydalı evlatlar yetiştirmeye başladı. Gün geçtikçe, fennin ilerlemesini günü gününe izleyen nesil, içten içe çalışıyor, hedefini tayinde güçlük çekmiyordu.

Nitelik ve nicelik açısından zenginleşen bu dal sonunda ulusal hükümetin ve daha sonra cumhuriyet hükümetinin kudretli elinde, bu günkü maddi ve manevi gelişmesine; içeride, dışarıda, bilim çevrelerinde ve sosyal çevrelerde yerini almaya başladı. Şayanı şükrandır ki bu mesleğin takdirkarları da aynı hassasiyetle çoğaldı. Artık Diş Tababeti Okulu, Darülfünun camiasına dahil olmuş ve zamanın gereklerine uyan bir şekle girmiş ve diş hekimleri ilim hareketlerine başlamış bulunuyorlar. Hastanelere birer diş klinikleri de ekleniyor. Buralarda yetişen genç meslektaşlar faaliyet gösteriyorlar. Genç kalemler, bilim alanında kitaplar, mecmualar, yayın alanında görülmeye başladı.

Bu devir, gelişim yoluna canla atılmış feragatli gençler devridir.

İşte arkadaşlar!... on sene gibi bir zaman sonra gösterdiğimiz bu canlı eser, bugün küçük olsa da, samimiyet ve heyecan dolu olarak huzurunuza çıkmış bulunuyor.

Bireysel yaşam kadar aşkla toplum hayatında çalışan genç neslin bu eseri, bana neler neler hatırlatmadı? Bu kongremiz, 3-5 aylık, senelik bir zamanın mahsulü değil. on sene önce temeli atılmış bir amacın gerçekleşmesi, bir çabanın zaferidir. Bu kadar uzun süren bir zaman bu uğurda çalıştık, çabaladık, didindik, tırmandık. Bu çetin mücadelede çok güçlüklerle karşılaştık. Bunu, uzak ve yakın, genç ve yaşlı meslektaşlarım bildiği gibi ilgililer de, kabul ve tasdik etmek itirafında elbette ki bulunurlar.

Bize bu çalışmamızda maddi ve manevi kıymetli yardımlarını esirgemeyen resmi ve özel kurumlarla sayın meslektaşlarıma arzı şükran ederken izninizle son sözümü söylemek istiyorum:

Benim açımdan bu kongre, bir gerçeği ve bir iradeyi ifade eder. Öyle bir irade ki damarlarında dönen asil kanın cevherini teşkil eder.

Alnı yere değmeyen Türk çocuğunun kabiliyetini, zekasını, Tük çaba ve gayretinin ilim savaşında da bir zaferini ifade eder.

Yaşasın Cumhuriyet ve Gazi
Yaşasın ilim ve gençlik...
(Sürekli alkışlar).

SONUÇ

Türk Diş Tabipleri Cemiyeti 1909 da eğitime başlayan "Dişçi Mektebi"nin yetiştirdiği bilim adamlarının katkılarıyla 25 yıl sonra Türk Dişhekimliği Tarihi'nde" ilk defa çağdaş anlamda bir kongre toplamayı başarmıştı.

Programı ve etkinlikleri incelendiğinde I. Milli Türk Diş Tababeti Kurultayı'nın çok başarılı olduğu görülür. Toplantıya katılan, mektup ya da telgrafla kutlama gönderen Atatürk, İnönü, Sağlık Bakanı Dr.Refik (Saydam), Milli Eğitim Bakanı Dr.Reşit Galip ve Aydın Milletvekili, Dr.Mazhar gibi devlet büyükleri, okul ve dişhekimliği mesleği için övücü sözler söylemişlerdi. Ayrıca Dişhekimliği Okulu'ndaki Bulgar öğrenciler adına B.Kmetoff, Yani Ksarsoff ve D.Blagojef bir telgrafla okulun eğitim düzeyinin üstünlüğünü ve bitirenlerin kendi ülkelerinde yapılan sınavlardaki başarısını belirtmişlerdi.

Düzenleme kurulunda yer alan meslek büyüklerimizden bazıları benim hocam olmuşlardır. Bunlar arasında Ortodonti'nin Türkiye'de ki kurucusu Prof.Dr.Orhan A.Okyay, Diş Hastalıkları ve Tedavisi Profesörü Prof.Suat İsmail Gürkan, Ağız-Çene Hastalıkları Profesörü Şevket Tagay vardır.

Toplantıya katılım, en çok İstanbul'dan olmuştu. 106 katılımla - 1932 de dişhekimi sayısı 300 olduğuna göre- her 3 dişhekiminden birisi kongreye iştirak etmişti.

Kongre programında 12 Ağız hastalıkları, 7 Ağız Cerrahisi, 6 Protez, 3 Ağız -diş sağlığı, 3 Radyoloji ve 2 Diş hastalıkları ve tedavisi ile ilgili bildiri sunulmuştu. Bu bildiriler dişhekimliğinin Prof.Dr.Kazım Esat Devrim'in de ısrarla belirttiği gibi bir tıp dalı olduğunu şüphe götürmeyecek şekilde kanıtlamıştır. Kongrede Okul Müdürü Prof.Dr.Kazım Esat (Devrim), Prof.Dr.Ziya Cemal (Büyükaksoy) ve Dt.Feyzullah Doğruer'in konuşmaları da çok ilgi çekici idi.

Ziya Cemal Büyükaksoy'un genç dişhekimlerine ulusal bilinçlenme önerisinde bulunmuştu:

"Milli mefküre, her Türk'ün, görevlerin bölüşüldüğü bu yüzyılda birbirinin işine karışmadan kendi alanında tekamül ederek tam anlamıyla çağdaş meslek adamı haline gelmesi ve ülkesine yapabileceği her türlü katkıyı aşkla ifa etmesi demektir".

Onun okuma ve kendini yenileme konusunda sözleri de ilginçtir:

Bireysel bilgimizi yükseltmek için çok okumak gerekir demiştim. İyi ve anlaşılır tarzda yazabilmek için Gazi'nin yarattığı en önemli inkılaplardan birisi olan dil devrimine bütün varlığımızla girişmek ve Türk diş hekimliğinde kullanılan dili "sirblö, sizo, emay, enjeksiyon, gratuvar, portamprent, kanin, fas tritörant, turapiye" vesaire gibi ekseriya yanlış ve bozuk bir Fransızca ile telaffuz edilip, yeni imlaya çevrilerek Türkçe addedilen acayip kelime ve deyimlerden kurtarmak ve gerçek bir Türkçe bilim dili vücuda getirmek en büyük görevimizdir.

Bu kurultayın raporlarından bazıları basılmıştır. Bunlar:

Dr. Kazım Esat
Mekteplerde Diş Bakımı Teşkilatı

Dr. ve Dt. Ziya Cemal
Ağız ve Diş Hıfzıssıhhati

Dt. Suat İsmail
Birinci Tesennün Arızaları

Dt. Galip Abdi
Diş Tababetinde Radyografi Plaklarının İzahı. (Resimli)

Dt. İsmail Şevket
Menşeini dişten alan afat-ı iltihabiye'de müsebbib dişin acil kal'i

Dt.Orhan Abdullah
Sabit köprülerin imal ve tatbikinde kullanılan kaideler

Birinci Ulusal Türk Diştabibleri kongresine yapılan teklifler de çok ilginçtir:

Prof.Dr.Ziya Cemal Büyük AKSOY'un teklifleri:

(1) Ağız ve diş bakımı için halkın basın, radyo sinema ve saireden yararlanılarak aydınlatılmasına çalışmak ve bilhassa (çocuklarımızda diş bakımının hemen hemen hiç olmaması, çürük dişlerle çocuklarımızın iyi çiğneyememesi ve küçük yaştan fena çiğnemeye alışan çocukların acele yemeleri neticesinde bütün hayat müddetince devam eden bu alışkanlık etkisiyle iyi hazmedemiyerek gelişimlerinin tamam olamaması, bunun sonucunda Türk neslinin diş bakımsızlığı yüzünden gelişmesinin tehdit altında bulunduğu) nazarı dikkate alınarak aydınlatma işine önce okul hocalarının aydınlatılmasıyla başlamak lazım geldiği ve bunun için dahi her sene Maarifin resmen açacağı kurslarda diştabiplerinin görev alarak çalışmaları, (Alkışlarla kabul edilmiştir).

(2) Ağız ve diş sağlığıyla ilgili Türkçe bir film yapılarak bunun her tarafta bedava gösterilmesinin temini, orduda daha fazla diştabibi istihdamı, askerlerin ağız temizliğine alıştırılması, ve sıhhi müzelere ağız bakımı modelleri konulması (Kabul edilmiştir).

(3) Köylüyü aydınlatmak için, bütün diş tabiblerinin köylere akın ederek veya her fırsatta seyahatler düzenleyerek diş bakımı için öğüt vermeleri (Alkışlarla kabul edilmiştir).

(4) Halk için ağız ve diş bakımına ait olmak üzere rüzenlenecek propaganda kitapları bastırılıp bedava dağıtılmasının temini (Kabul edilmiştir).

(5) Ağız sağlığından bahseden levhaların ordu, okul ve halka açık yerlere asılması. (Kabul edilmiştir).

(6) Okullara birer dişhekimi tayin edilerek çocuk dişlerinin kontrol edilmesi. Bütçe uygun olmadığı takdirde hiç olmazsa fahri bir dişhekiminin bu kontrol işini yapması için Milli Eğitim Bakanlığında teşebbüste bulunulması. (Kabul edilmiştir).

(7) Dişhekimliğinde kullanılan ilaçların reçete ile yazılması yetkisinin düzenlenmesi için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı nezdinde ciddi ve etkili girişimde bulunulması. (Alkışlarla kabul edilmiştir).

(8) Diş hekimliğinde kullanılan kelimelerin Türkçelerini tespit ederek ilim lisanımızı anarşiden kurtarmak ve Türk Diş tababetinin ilmi ıstılahlarını vücuda getirmek. (Bir komisyon marifetile gerçekleştirilmesi kabul edilmiştir).

Feyzullah Rasih (Doğruer)in teklifleri:

(1) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından diş hekimleri ile ilgili bir iş masasının açılmasını istemek.(Kabul edilmiştir.)

(2) Hastahane kadrolarına maaşlı veya ücretli birer diş hekimi konulması. (Kabul edilmiştir.)

(3) Milli Eğitim Bakanlığı'ndan liselere bu olmadığı takdirde hiç olmazsa vilayetlere birer diştabibi tayını. (Kabul edilmiştir.)

(4) Milli Savunma Bakanlığı'nda harp protezi merkezi ihdası.

(5) Federation Dentaire International (FDI)'a girmemiz. (Kabul edilmiştir.)

(6) Meslekte birlik temini ile Türk dişhekimliğinin uluslararası eşdeğerliliğinin Sağlanması. (Kabul edilmiştir).

(7) Kanuni ünvanımızı gösteren "Diştabibi" kelimesi yerine Dt.formülünün yazılması (Alkışlarla kabul edilmiştir).

Osman Burhaneddin (Borhan)ın teklifleri:

(1) Okullarda ağız ve diş bakımının temini için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir teşkilat yapılması için teşebbüs edilmesi. Bütçe dolayısıyla güçlükse karşılaşılsa bile bu ödevleri genç Türk Diştabiplerinin fahriyen kabul etmeleri. (Kabul edilmiştir.)

(2) Diştababeti Okulunun asıl programlara uygun olarak bugün hiçbir yerde benzerine tesadüf edilmeyen üç senelik programın dört seneye çıkarılması ve bundan sonra bir doktora sınıfının ihdası hususundan Milli Eğitim Bakanlığı nezdinde teşebbüslerde bulunulması. (Alkışlarla kabul edilmiştir.)

(3) Permili dişçiler kanuna aykırı olarak sarih unvanlarını tabelalarında gizlemeleri suretile hasıl olan vaziyetin ıslahı hakkında Sağlık Bakanlığı nezdinde teşebbüs. (Kabul edilmiştir.)

Tahsin Bey "İzmir"in teklifleri:

(1) Amerikan okullarında olduğu gibi Türk okullarında öğrenci kaydından önce ağız muayene raporunun istenilmesi. (kabul edilmiştir).

(2) Mesleki sınıflara karşı bir sigorta ihdası. (Kabul edilmiştir.)

Suat İsmail (Gürkan)ın teklifleri:

(1) Kongre raporlarımızın diğer ülkelerdeki gibi Avrupa ve Amerika dişhekimliği örgütlerine gönderilmesinin temini.

(2) Büyük Millet Meclisine Diş tabiplerinden de üye seçilmesinin teklifi.

Sait Tevfik Bey "Edirne"nin teklifleri:

(1) Memleket hastahanelerindeki Röntgenlerden diş tabiplerinin yararlanmasının temini. (Kabul edilmiştir.)

(2) Memleket hastanelerinde ağız çenelere ait diş tabiplerini ilgilendiren cerrahi ameliyelerde diş tabiplerinin de bulunmasının temini. (Kabul edilmiştir.)

Kemal Hayri Bey'in teklifleri:

(1) Muallim Ziya Cemal Bey'in ilâç konusu hakkındaki projelerinin tahakkuk ettirilmesi için Sağlık Bakanlığı nezdinde teşebbüs yapılması ve ilaç yazabilmek yetkinin düzenlenmesi.

Hasan Hayri Bey'in teklifleri:

(1) Okulunun giriş kapısındaki "Dişçi Mektebi" levhasının kaldırılması hakkında teşebbüse geçilmesi. (Kabul edilmiştir.)
(2) Diplomalarımızın üzerinde yazılı olan "Dişçi İcazetnamesi" kelimesinin esas kanuni ve akademik unvanımızla tezat teşkil ettiği cihetle tashihi hususuna gidilmesi. (Esasen kaldırılmıştır.)

Markar Kalfayan Bey'in teklifleri:

(1) Arkadaşların daima yerli ilaçları kullanmaları. (Kabul edilmiştir.)
(2) Çalışmalarım sonucu tarafımızdan yapılan ve Avrupa'da yayınlanan Kontrpakların Türk metodu olarak konferansca tescili. (Kabul edilmiştir.)

Orhan Abdullah (Okyay)ın teklifleri:

(1) Asgari fiyat listesi meselesinin halli. (Kabul edilmiştir.)
(2) Tabip odaları idare heyetlerine birer dişhekimi üye (kabul edilmiştir.)
(3) Avrupa ve Amerika'da olduğu gibi Dişhekimlerinin protezde kullanmaları için damgalı halis ayarda altın varakların hükümet tarafından ithali ve piyasaya sürülmesi (kabul edilmiştir.)

Üyelerden biri tarafından:

(1) Sendika tesisi, mesleki kitap tercümesi.
(2) Bu şerefli ilmi kongreyi hazırlayan Türk diştabipleri cemiyetine bütün Türk meslekdaşların aza kaydedilmeleri. (Alkışlarla kabul edilmiştir.)

Başarı ile sona eren bu kurultaydan sonra Türk Diş Tabipleri Cemiyeti'nin İkinci Ulusal Kongresi 24-31 Ekim 1934'te İstanbul'da; Üçüncü Kongresi 7-19 Ekim 1938'de Ankara'da; Dördüncü Kongresi de 25-27 Ekim 1943'te İstanbul'da toplanmıştı.

EKLER

Birinci Milli Türk Diştababeti Kurultayı
na çekilen telgraflar ve
alınan cevaplar

Reisicumhur Ulu ve Sevgili Gazi Mustafa Kemal Hazretlerinin Yüksek Huzurlarına

Bugün İstanbul Darülfünunu konferans salonunda toplanan Birinci Milli Türk Diştababeti Kurultayı en derin saygı ve sevgilerini ulu Reislerinin yüksek huzurlarına arzeder.

Birinci Milli Türk Diştababeti
Kurultay Reisi
Dt.Dr.K.Esat

Büyük Millet Meclisi Reisi Kazım Paşa Hazretlerine

İstanbul'da, toplanan Birinci Milli Türk Diştababeti Kurultayı en samimi saygılarını takdim eder.

Birinci M.T.D.Kurultay Reisi
Dt.Dr.K.Esat

Başvekil İsmet Paşa Hazretlerinin Ünlü Huzurlarına

İstanbul'da bugün toplanan Birinci Milli Türk Diştababcti Kurultayı sevğili başvekillerine içinden gelen saygı duygularını arzeder.

Birinci M.T.D.KurultayReisi
Dt.Dr.K.Esat

Maarif Vekili Dr.Reşit Galip Beyfendiye:

İstanbul Darülfununu konferans salonunda toplanan Birinci Milli Türk Diştababeti Kurultayı sizi hami reisliğinc içinden gelen samimi duygularile seçtiğini arz ve sonsuz saygılarını takdim eder.

Birinci M.T.D.Kurultay Reisi
Dt.Dr.K.Esat

Sıhhat ve içtimai Muavenet Vekili Dr.Refik Beyfendiye

Umumi Reisliğiniz altında bugün İstanbulda toplanan Birinci Milli Türk Diştababeti Kurültayı tel yazınızı derin sevği ve alkışlarla karşılamış ve mesleğimiz için gösterdiğiniz bağlılığn unutulmaz şükranını bildirmege bizi memur etmiş ve her türlü yardımınızın üzerimizden eksik olmamasını dilemeğe söz kesmiştir.

Birinci M.T.D.Kurultay Reisi
Dt.Dr.K.Esat

Gazi Hazretlerinin Cevapları

Teşekkür eder ve muvaffakıyetler dilerim.

İmza
Reisicumhur
Gazi Mustafa Kemal

İsmet Pş. Hazretlerinin Cevapları

Kurultayın hakkımdaki duygularına teşekkür eder ve muvaffakıyetler dilerim.

İmza
Başvekil
İsmet

O.Aptullah Bey:

Birinci Türk Diştababeti Kongresinin umumi reisliğine kabul suretiyle Diştababeti meslekdaşlarının hakkında gösterdikleri yüksek hissiyata ve mektubunuzla açılma merasimine vakit davetinize, ayni tarihte Büyük Millet Meclisinin içtimaı hasebiyle iştirak edemediğimden dolayı çok mütecessirim. İlmi ve mesleki çok kıymetli gayeler istihdaf eden kongrenin Türk tıp aleminde hayırlı neticeler vereceğinden ümit var olarak mesainizde muvaffakıyetler diler, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletinin ve şahsımın tebriklerini kongre azasına iblağ buyurmanızı rica ederim efendim.

İmza
Sıhhat Vekili
Dr.Refik

Muhterem Efendim:

Birinci Milli Diştababeti Kurultayının toplanışında hâmi Reis olarak intihabın hakkındaki telgrafımızı memnuniyetle aldım. Teşekkür eder, arkadaşlarımıza sevgi ve saygılarla muvaffakıyetler temenni eylerim efendim.

İmza
Maarif Vekili
Dr.Reşit Galip

Muhterem Efendim:

Reisi fahriliğe intihabıma derin teşekkürlerimi, bulunamıyacağımdan teessürlerimi arz ve mesaniızde muvaffakıtinizi temenni ederim efendim.

İmza
Aydın Mebusu
Dr.Mazhar

Diştababeti Kurultayında bizzat bulunamadığımdan dolayı çok meyusum. Diştababetinde büyük bir terakki merhalesi olan bu ilmi toplantıyı kalpten kutlarım. Bütün Diştabibi arkadaşlarıma muvaffakıyetler dilerim efendim.

Tıp Fakültesi Seririyatı Dahiliye
Müderrisi
Dr.Neşet Ömer

Kısa bir zamanda başarmağa çalıştığımız birinci Milli Türk Diştababeti kongresinin açılma şenliğinde bulunamadığımdan ve bilhassa Kâzım Esat Beyefendi ile beraber mekteplerde çocuk diş bakımı hakkında hazırlamakta olduğumuz raporun Alman ve Amerikan şehirlerinde bakım şekillerinin tetkikatını üzerine aldığım halde oldukça uzun süren hastalığın dolayısıyle bu tetkikatın neticelerini hey'eti aliyenize arz edemediğimden çok mütessirim.

Birçok ilmi içtimalara sahne olan bu kürsi etrafında mesleğinin münevver uzuvları sizler, memlekette ilk defa olarak halkın diş hıfzıssıhhasını korumağa ve terakkiyat hakkında tetkiklerinizi ortaya koymak için toplandınız. Kongrede cereyan edecek müzakerat ve serbest mevzular hakkında tıp arkadaşlarımızın irşadatından çok faydalı neticeler elde edileceğine hiç şüphe yoktur. Bu suretle günden güne zenginleşen mesleğimizin kendi hususiyetleri içinde inkişafına yarayan yeni ve feyizli bir yol açılmış bulunacaktır.

Şimdiye kadar çok cansız adımlarla yürüyen mesleğimiz, bundan sonra açılan nurlu yolda diğer ilim ordularına yetişecek, Türke yakışacak safı işgal etmeğe çalışacaktır. Kongreye muvaffakıyetler diler, büyük saygılarımı sunarım efendim.

Türk Diştabipleri Cemiyeti
Umumi Katibi
Rıdvan Hakkı

Kongreyi tebrik eder ve hürmetle selâmlarım.

-Mersin-
Dt.Raşit Rasih

Rahatsızlığım büyük derneğimize iştirakime mani oldu. Meslekdaşlarıma hürmetler, muvaffakiyetler dilerim.

-Uşşak-
Dt.A.Rıza

Muhterem Efendim,

Türkiye Cumhuriyetinin İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi şubesinde tedrüste bulunan Bulgar müdavimleri ilmi kongrenizde Türk ilminin sa'yü gayreti ve mesleki tetebbuat ve muvaffakiyetlerin fenni nümayişlerinden hoşnutluklarını izhar ile kongre riyasetine ve murahhas beyefendilere muvaffakiyetler diler ve tebriklerini arzu takdim ederler.

İlm ve fen menbai olan şu mukaddes fakülteyi ikmal eden vatandaşlarımızın Devlet kollokyum imtihanlarında göstermiş oldukları parlak neticelerden Fransa, Almanya ve sair ecnebi fakültelerinde tahsil görmüş kimselerden ve dişçilik bilgileri daha yüksek ve muntazam olduklarına şahit olmaktayız. Bu suretle memleketin efkarı umumiyesi tamamile tatmin edilip Türk ilminin ve tedris usullerinden her yerde sitayişle bahsedildiğini avfınıze mağruren tebşir ediyoruz.

Hali hazırda fakültenin müdavimleri bulunan bizler de bu müddet esnasında seleflerimiz gibi sabit ve muntazam mesleki bilgiler ile memleketimize avdet ve bir daha Türk ilminin ve tedris usullerinin verdikleri sarsılmaz malûmata istinaden Türk dişçiliğinin terakkiyatından kemali gurur ile bahsedeceğimiz gibi atide bu sahada iki komşu devlet ve memleketin dişçi birlikleri arasında bu teşriki mesai zemini hazırlaması hususunda çalışabileceğimizi ümit ediyoruz.

Bu halis hissiyatla meşbu temennilerimizi riyaseti aliyelerine takdim ve kongre murahaslarına iblağını rica ederiz efendim.

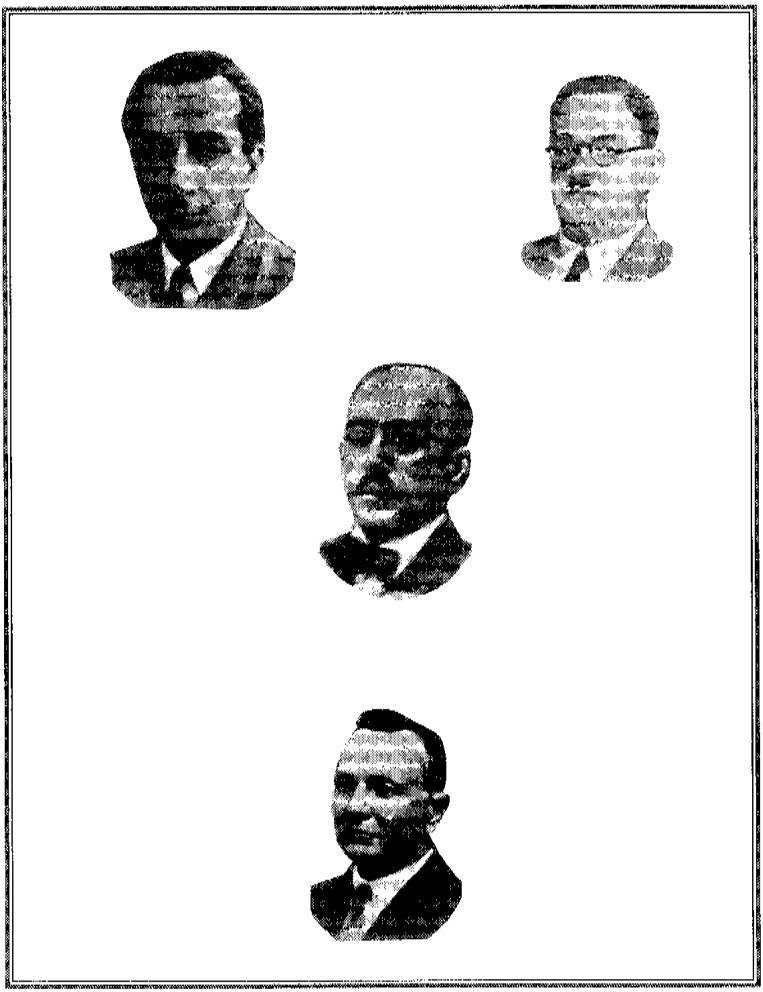
Dişlababeti Bulgar Müdavimleri Namına
B.Kmetoff **Yani Ksarosoff** **D.Blagoyef**

Resim: 1 Kurultay Başkanı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
Dr. Refik (Saydam)

Resim: 3-Kurultay Koruyucu Başkanı Maarif Vekili
Dr. Reşit Galip

Resim: 3-Üstte Solda: Başkan Prof. Dr. Kazım Esat (Devrim), Sağda: Onursal Başkan Prof. Dr. Nurettin Ali (Berkol), Ortada: Onursal Başkan Aydın Mebusu Dr. Mashar Bey, Altta: Darülfünun Emin (Rektör) Vekili Müderris Mustafa Hakkı (Nalçacı)

Resim. 4-Üstte: Başkan Vekili Prof. Dr. Ziya Cemal (Büyükaksoy), İkinci Sırada Solda: Dr. Feyzullah Rasih (Doğruer) Sağda: Dr. Orhan Abdullah (Okyay), Üçüncü Sırada Solda: Sekreter Dr. Ali Sarım Bey, Sağda Dr. Mehmet Rıza Bey. Altta Dr. Mehmet Rıfat Bey

Resim: 5- Üstte Dt. Mehmet Muammer Bey, İkinci Sırada Solda: Dt. İsmail Şevket Ülgay), Sağda: Dt. Halil İlyas Bey, Ortada: Dt. Galip Abdi (Rona), Altta Solda: Dt. Cemil Niyazi Bey, Sağda: Dt. Markar Bey

Resim; 6- Üstte Solda Dr. Nihat Bey. Sağda: Dr. Kaymakam (Yarbay) Şemsettin Nusret (Çanoğlu), Ortada Solda: Dr. Osman Burhanettin (Borhan), Sağda: Dr. Ruhi Vanık Bey, Altta Solda: Dr. Suat İsmail (Gürkan), Sağda: Dr. Reşat Methi Bey

ANKARA 2002